

Datum

Yttrande

Adress
205 80 Malmö

Diarienummer
FSN-2020-773

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående Utredning om visselblåsarfunktion i Malmö stad STK-2019-543

Funktionsstödsnämnden föreslås lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden ställer sig generellt positiv till en visselblåsarfunktion. Nämnden lämnar även ett antal synpunkter och kommentarer inför det vidare arbetet med införandet av en visselblåsarfunktion i Malmö stad.

Yttrande

Stadskontorets utredning utgör ett gediget och användbart underlag inför olika överväganden vid ett införande av en visselblåsarfunktion i Malmö stad. På grund av den pågående statliga utredningen om hur EU:s visselblåsardirektiv ska genomföras i svensk rätt (Kommittédirektiv 2019:24: Genomförande av visselblåsardirektivet) bör Malmö stad i det vidare arbetet bevaka vilka slutsatser och eventuella författningsförslag som framkommer ur den statliga utredningen. Detta för att inte riskera att etablera system och arbetssätt som sedan behöver göras om inom en relativt snar framtid.

Funktionsstödsnämnden gör ett antal medskick inför det fortsatta arbetet med att införa en visselblåsarfunktion i Malmö stad:

Visselblåsarfunktionens syfte och begränsningar

Att få visselblåsarfunktionen att fungera på ett ändamålsenligt sätt kommer att ta tid, något som utredningens omvärldsbevakning visar. Det är därför viktigt att tydligt kommunicera funktionens syfte och avgränsningar. Funktionen ska utgöra ett komplement till de normala rapporteringsvägarna och gälla allvarliga oegentligheter som rör personer i ledande ställning. Misstankar eller kännedom om oegentligheter ska även fortsatt i första hand rapporteras till närmaste chef, och det är av största vikt för funktionsstödsnämndens verksamhet att förekomsten av en visselblåsarfunktion inte inverkar negativt på den lagstadgade rapporteringsskyldigheten som råder inom exempelvis socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Nämnden ställer sig positiv till förslaget att felskickade rapporter ska hänvisas till rätt rapporteringssystem. Nämnden efterfrågar dock ett arbetssätt för hur stadskontoret (som mottagande myndighet enligt förslaget) ska hantera felskickade anmälningar som innehåller sekretessuppgifter.

Finansiering av visselblåsarfunktionen

Finansieringen av funktionen är relativt vagt beskriven i utredningen. Det som framgår av utredningen är att kostnaderna beräknas uppgå till cirka 100 000 kronor per år och att det redan bedöms finnas IT-stöd som uppfyller kraven för en visselblåsarfunktion.

Funktionsstödsnämnden föreslår att man i det fortsatta arbetet förtydligar kostnaderna för och finansieringen av visselblåsarfunktionen. Man bör då även följa huruvida den statliga utredningens slutsatser förändrar kraven på hanteringen av inkomna missförhållanden från visselblåsare och hur detta påverkar kostnaderna.

Offentlighet och sekretess och behandling av personuppgifter

Det finns ett antal utmaningar vad gäller offentlighet och sekretess samt behandling av personuppgifter som härrör till visselblåsarfunktionen som behöver utredas vidare.

I det uppdrag kommunstyrelsen fick ingick att utreda ett anonymt system för visselblåsare. Som utredningen visar finns det i dagsläget inte sekretessregler i offentlighets- och sekretesslagen som med säkerhet kan skydda identiteten, vare sig för den som anmäler missförhållanden eller för den som är föremål för en anmälan.

Utredningen förordar därför att den som vill lämna uppgifter anonymt inom visselblåsarfunktionen bör informeras om detta samt uppmanas att inte lämna några uppgifter som avslöjar identiteten (sidan 19). Anonymitet skapar dock i sig utmaningar, till exempel om utredarna har uppföljningsfrågor, om anmälaren skulle vilja ha återkoppling i ärendet eller om man behöver styrka att den klagande är en av Malmö stads anställda (som enligt utredningen är de som ska kunna utgöra visselblåsare (sidan 24)). I omvärldsanalysen visar det sig även att anonymitet har lett till missbruk, illvilliga tips eller till och med förtal. Regeringens särskilda utredare har fått i uppdrag att bland annat bedöma åtgärder för att skydda både rapporterande och utpekade personer, en utveckling staden behöver följa.

Även personuppgiftsbehandlingen behöver utredas ytterligare. Avgränsningen för visselblåsarfunktionen motiveras med begränsningar i personuppgiftsbehandling: ”*En visselblåsarfunktion bör vidare bland annat med hänsyn till dataskyddsregler begränsas till allvarigare oegentligheter och röra personer i ledande ställning* (sidan 19).” Funktionsstödsnämnden anser att detta resonemang behöver förtydligas.

Utifrån det avgränsade syftet behöver behandlingens lagliga grund fastställas (DSF). Förslagsvis bör samtliga delar av visselblåsarprocessen kartläggas och laglighetsprövas i enlighet med den checklista som finns som bilaga till riktlinjer för behandling av personuppgifter i Malmö stad. I detta sammanhang behöver också den lagliga grunden samt hanteringen av personuppgifter för de personer som lämnar in anmälan till visselblåsarfunktionen och väljer att inte vara anonyma klargöras.

Slutsats

Funktionsstödsnämnden ställer sig generellt positiv till en visselblåsarfunktion och delar stadskontorets utrednings utgångspunkt om att det är viktigt att motverka oegentligheter och verka för en sund kultur i kommunens verksamheter samt verka för allmänhetens förtroende. Funktionsstödsnämnden delar även många av utredningens förslag såsom att visselblåsarfunktionen bör vara en kanal för anställda i kommunen och att det bör finnas en kommunövergripande grupp med utredningsansvar där vissa utredningar görs med en extern utredare.

Ordförande

.....
Roko Kursar (L)
.....

Nämndsekreterare

.....
Jesper Salö
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]